

a múlt században is csak szép, de meg nem valószínű ábránd. (*Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1941–1947 IV., 1941–1951 V. Szerk. Téglás János. Argumentum, Budapest, 2007*)

RÓNAY LÁSZLÓ

BURA LÁSZLÓ: „VIZSGÁLJUK MEG EZEK OKÁT!”

Bura Lászlót nem szabadna bemutatni, mivel a Partium híres történésze, tanára, tanúságtevő hívó magyarja, akit a határon túl jól ismernek és szeretnek. Ez árad abból a kötetből is, amely évtizedek munkájának gyűjteménye, az ő 75. születésnapja alkalmából. A szatmári helytörténet „mindenesé” elsősorban az emberre koncentrált, az ember oktatását, nevelését tartja a legfontosabbnak. Történeti feltáró, dokumentáló munkássága így a jövőt szolgálja a 17–19. század kutatásától napjainkig. E könyv fontos részét alkotja a vértanú Scheffler János szatmári püspök bemutatása, akinek boldoggá avatási ügyét is pontos és hiteles történész munkájával segíti a szerző. Ő a per „történész szakértője”, aki összegyűjtötte a teljes anyagot. A kötet tanulmányai között találunk nyelvészeti, néprajzi tárgyúakat, egyházmegye-történeti munkákat. Jelen tanulmány szól az egykori szatmári püspökről, később esztergomi érsekről, Hám Jánosról. Az ő boldoggá avatási ügye is folyamatban van, posztulátora P. Szőke János szalézi szerzetes.

A szerző e könyvében publikálja először az egyházi ellenállás és a bebörtönzésük körülményeiről szóló személyes beszámolóját. Összefoglalásából kiderül, hogy a már említett szatmári püspökök személyén kívül kik azok a hitvallók és vértanúk Erdélyben, akiknek boldoggá avatási ügyük folyamatban van. Így olvashatunk a titokban püspökké szentel Bogdánffy Szilárdról, Márton Áronról, Ambrus Györgyről (aki a szerző cellatársa volt a börtönben), Boga Alajosról, Bokor Sándorról, Boros Domonkos Fortunátról, Fekete Jánosról, Gajdásy Béláról, Györgypál Albertről, Hajdú Gabrielláról, Macalik Győzőről, Pálffy Jánosról, és Sándor Imréről. Ezek a kis életrajzi bélyegképek az erdélyi egyház karakán helytállásának, rendíthetetlen erejének mozaikkövei.

A történeti dokumentáció igényével összeállított kötetben felvetett kérdések, kibogozott szálak további fiatal kutatók elszánt munkáját igénylik, akiknek gondolatokat, ötleteket adhat ez a gyűjtemény. A sok érdekes írás között még figyelemreméltó az az átfogó anyag, amely az erdélyi felekezeti oktatásról és a jelen helyzetről szól pontos statisztikai adatok tükrében. Ebből

is világos, milyen hatalmas erőifejtést jelent a gimnáziumi, líceumi képzés, nevelés, mind a tanügyi, mind pedig a hitoktatás oldaláról.

Bura László könyve friss, új jele a partiumi, erdélyi magyar kultúrának, hitvallásnak, pezsgő életnek. Tanít — nem csak „középiszkolás fokon”, ahogy a bevezetőben olvassuk. Köszönet érte a szerzőnek, a szerkesztőnek, a kiadónak. (*Státus Kiadó, Csíkszereda 2007*)

PÁKOZDI ISTVÁN

LOGISZMOI

Kőrösy Attila kiállítása a Ferencvárosi Pincegalériában

Fiatal, induló művész. Kiállításának címevel — *Logiszmoi* — meg akarja határozni grafikáinak (pasztelljeinek, színezett, valamint tusrajzainak) irányultságát is. Azt a gondolati háttérrel, amely több áttételen keresztül lapjainak legerősebb — a technikára és a megidézés módjára is kiható? — tartóoszlopa lett. A Görögországban klasszikusnak számító *Egy éjszaka a Szent Hegy sivatagában* című könyv — Hierotheos Vlachos archimandrita beszélgetése egy áthoszi remetével — az ortodox lelki élet leglényegét tárja föl: a szerzetesek és a laikusok által is gyakorolható Jézus-imát, vagyis a szív imádságát

A gondolatok — logiszmoi pontosabb megértéséhez íme, egy szómagyarázó idézet: „A gondolatok, amelyek kapcsolatban vannak mind képekkel, mind az érzékekből és a képzeletből fakadó különböző serkentésekkel. A gondolatok bűnné fejlődnek a vágy, cselekvés és szenvedély fokozatokon át. Logiszmoinak nevezik azokat, mert az észben (logiki) működnek.” Meg kell értenünk ezt a bensőben hosszú évek óta *alakuló* — a művészt különleges lelkiállapotba emelő — folyamatot, a meditáció személyre szabott nagyszerűségét. Vagyis az ihletadó erőforrást, amely (egy kissé leegyszerűsítve) a bűntől való megtisztulásban (annak szünetlen próbájában) éri el tetőfokát.

Azon kár meditatálni, hogy Kőrösy Attila festői és grafikai eszközökkel *képpé* emelt Jézus-imája az egyetlen mód-e a személyiség öntörvényű megmutatására. Egy azonban bizonyos: a fiatal alkotó a gondolati terhektől nem akar megszabadulni. Sőt, ama remetétől ellesett gondolatokat-érzéseket — lásd Pilinszky istenmagányának az átvállalását — újabbakkal tetézi. Ez az erős gondolatosság természetesen mit sem érne — mutatis mutandis, „a líra: logika, de nem tudomány” (József Attila) —, ha a belőle építkező mű sekélyes volna. Egy képzőművésznek azonban nem okosnak kell lennie, hanem a